

Megjegyzések egy tanulmány ismertetéséhez

Amikor hálásan köszönöm, hogy az Ungarisches Wirtschafts-Jahrbuch 1935. évi évfolyamában „Die Lage der ung. Forstwirtschaft und das neue Forstgesetz“ címen megjelent tanulmányomat az Erdészeti Lapok januári száma olyan kiemelten ismertette, szükségesnek találom, hogy az ismertetést egyes részeiben kiegészítsem és annak megállapításaihoz egy-néhány megjegyzést fűzzek.

Az ismertetés ugyanis a tanulmányomban közölt statisztikai adatok felsorakoztatása után azt mondja: „Rámutat ezután a fabehozatal csökkentése érdekében tett állami intézkedésekre, valamint arra is, hogy végleges eredményt csak az erdőterületek megfelelő szaporításával érhetünk el.“

Valóban, szükségesnek találom az erdőterületek megfelelő szaporítását, de ez csak egy része annak a feladatkomplexumnak, amelyet tanulmányomban magunk elé állítok. Hogy ezt a maga egészében bemutassam, legegyszerűbb lesz, ha tanulmányomnak idevonatkozó részét közlöm:

A faforgalom terén tett kormányhatósági intézkedések jelentőségének elismerése után ugyanis a következőket mondom: „Ezek az intézkedések azonban bármilyen sikeresek legyenek is, erdőgazdasági bajainknak egyes tüneti következményeit enyhítik csupán. Helyzetünk lényegi javulását ezzel szemben csakis az alapbajoknak maguknak gyökeres orvoslásától várhatjuk. Ezért arra kell törekednünk, hogy az erdőtalaj jókarban tartása mellett az erősen megfogyatkozott fatőkénket a normális készletre emeljük, mert enélkül erdőgazdasági termelésünk fokozására és tartamosságának biztosítására irányuló minden törekvésünk illuzórius marad. Gondoskodnunk kell arról, hogy e fatőke kamatainak — az évi fahasználatoknak — mennyiségét és minőségét a tökéletesebb gazdasági módok mentől szélesebb körben való bevezetése által

emeljük. Kopárterületeink és az Alföld-fásítási program mielőbbi végrehajtása által pedig meglévő erdőterületeinket szaporítanunk kell.“

Szükségesnek tartottam tanulmányomnak ezeket a megállapításait szószerint közölni, mert az ezekben körvonalozott feladatokat tartom egész erdőgazdasági politikánk tengelyének és így a régi erdészeti jogunk méltatását ebből a szemszögből tárgyaltam, valamint az új törvény ismertetését és az arra vonatkozó kritikai fejtegetéseimet is ebbe a perspektívába állítottam bele.

Készséggel elismerem, hogy az új erdőtörvény régi erdészeti jogunkkal szemben lényegesen kiterjeszti erdőgazdasági politikánk közigazgatási jogi kereteit. Az általában helyes alapelvek mellett tartalmaz azonban az új törvény kiváltképpen az erdőirtásra és a rendkívüli fahasználatokra vonatkozó 16., 18., 306. és 38. §§-ban olyan rendelkezéseket is, amelyek, véleményem szerint, legalább is megnehezítik a fentiek szerint reánk váró erdőgazdasági politikai feladatok eredményes munkálását.

A most említett §§-ok rendelkezéseire vonatkozó bírálatomat és az azokból származó aggodalmaimat az ismertetés legalább is túlzottnak tartja. És ezeknek elosztatása céljából rámutat arra, hogy a régi erdőtörvényünknek a véd-erdőkre és a feltétlen erdőtalajon álló erdőkre vonatkozó abszolút irtási tilalmát betartani nem lehetett, . . . majd pedig az új törvény előnyeképpen hozza fel, hogy „nem állít ebből a szempontból merev kínai falat fel, ellenben a mai erdőállománynak, mint sértetlen egésznek a fenntartását biztosítja és megszabja azokat a feltételeket, amelyek mellett a minisztérium, illetőleg a kormányzat az ilyen átalakításokat engedélyezheti.“

Véleményem szerint az ismertetésnek idézőjelekben közölt fenti megállapítása foglalja magában azokat a főérveket — a mai erdőállomány, mint sértetlen egész fenntartásának biztosítása, az irtás és a rendkívüli fahasználatok gya-korlása feltételeinek megszabása —, amelyekkel az ismertetés a tanulmányomban közölt bírálat és az abban hangoztatott aggodalmak helyt nem álló voltát kimutatni igyekszik.

És ezért a továbbiakban elsősorban e főérvekkel foglalkozom és pedig úgy jogi, mint erdőgazdasági szempontból.

Hogy minden félreértést elkerüljek, meg kívánom jegeyzni, hogy magam sem helyezkedem az abszolút irtási tilalom elvi álláspontjára. És tudom azt is, hogy a rendkívüli fahasználatok engedélyezésétől — bármennyire is káros jelenségei azok az erdőgazdaságnak — teljesen elzárkózni nem lehet.

Azonban, áttérve most az előbb említett főérvek jogi elbírálására, úgy találom, hogy a törvény szóbanforgó §§ túlsókat tartalmaznak a hozzájárulást, az engedélyezést előmozdító feltételekből és túlságosan keveset azokból, amelyek a szabályozás és az okszerű korlátok közé szorítás eszközeit adnák.

Igaz, hogy amint azt az ismertetés is mondja, e §§ csak jogot adnak a kormányzatnak az engedélyezést illetőleg és nem hárítanak reá kötelezettséget. Nem tudok azonban elzárkózni az elől az aggodalom elől, hogy az új törvény szerint való erdészeti közigazgatás gyakorlatának kialakulása során a fent idézett §§ rendelkezéseiben foglalt feltételek törvényben gyökerező jogcímeiket és ebből folyó jogigényeket jelentenek majd az erdőirtások és a rendkívüli fahasználatok gyakorlására. Tartok attól, hogy a gyakorlat során mindez az erdőbirtokosok részére alanyi jogot teremt arra, hogy ha a feltételek teljesítésére kötelezik magunkat, akkor az erdőirtásra vagy a rendkívüli használatra való engedélyt meg kell kapniok. És tartok attól, hogy az igények ez ostromával szemben a politikai befolyástól mentes Országos Erdőgazdasági Tanács véleménye sem fog tudni a kormányzatnak védelmet nyújtani.

Áttérve már mostan az erdőgazdasági szempontokra, sajnálattal kell megjegyeznem, hogy nem tudom osztani azt a megnyugtató felfogást, amely szerint a mai erdőállomány mint sértetlen egész fenntartását az új törvény biztosítja. Nem tudom osztani pedig azért, mert én az erdőállományban a talajból és a faállományból összetevődő szerves ökonómiai egységet látok, amelyet sértetlen egészében nem lehet fenn tartani akkor, ha annak faállományát erdőirtásokkal és rend-

kívüli fahasználatokkal fogyasztjuk; nem lehet fenntartani még akkor sem, ha a csere- és más területek beerdősítésével az erdők térbeli kiterjedését gyarapítjuk. Pedig nekünk nemcsak a mai erdőállományunk sértetlen egészének fenntartására kell törekednünk, hanem arra is, hogy az erdőgazdasági termelésünk nélkülözhetetlen alapját képező, de a törvény indokolása szerint is a normális fakészletnek alig 60%-át kitevő fatőkénket emeljük. Hiszen enélkül hiábavalóvá válik az erdőgazdasági többtermelésre irányuló minden törekvés.

És erre gondolva, aggodalommal kell hogy nézzek az elé a perspektíva elé, amelyet a szóbanforgó 16., 18., 306. és 38. §-ai megnyithatnak. Mert nagyon valószínű, hogy a 16. §-ban említett „rendkívüli gazdasági szükség“ eseteire hivatkozva, éppen azokra az erdőkre fognak majd irtási engedélyt kérni, amelyeknek faállománya számottevő bevételt jelent és amelyeknek az erdőgazdasági művelés évtizedei alatt termőképességükben feljavított talaja rentábilis mezőgazdasági műveléssel kecsegtet. Ezzel szemben viszont csere területképpen minden valószínűség szerint a silány, kiélt mezőföldeket fogják felajánlani, mint ahogy a múltban, a törvény életbelépését megelőző 20 év alatt is elsősorban ilyen földeket erdősítettek be. A váltógazdaság is ilyen aggodalmakat tol előtérbe, mert mi nyujt arra garanciát, hogy csak „hat-nyolc éven át“ fog tartani a mezőgazdasági művelés?... És tartok attól, hogy az 5 évi, sőt — „egészen rendkívüli esetben, ha a tulajdonost fenyegető vagyoni romlást másképp elhárítani nem lehet“ — 10 évi rendes főhasználati fatömeget is elérhető rendkívüli fahasználatoknak szintén a legszébb és az okszerű és tartamos erdőgazdasági termelés szempontjából legjelentősebb faállományok fognak áldozatul esni.

Mindez pedig csakis az erősen megfogyatkozott erdőségeink normálisnál amúgy is lényegesen kisebb fatőkéjének további megfogyatkozásához és a silány erdők további szaporodásához vezethet, merő illuzióvá téve, még az erdőterületek szaporodása esetén is, nemcsak erdőgazdaságunk fatőkéjének szükségyszerű emelését és fatermelésünk tartamos fokozását, hanem még a mai erdőállományunk sértetlen egészének fenntartását is.

És ezen nem segíthet azután az ismertetésben említett gyorsan növvő fafajoknak alkalmazása sem. Mert bár magam is elismerem, hogy lehetségesek olyan esetek, amelyeneket az ismertetés említ, hogy t. i. a rendkívüli használat esetén az erdőhöz csatolt új terület 20 esztendő alatt gyorsan növvő fafajokban — ákác, nyárfaféleségek stb. — tényleges termés gyanánt adja meg ugyanazt a fatömeget, amelyet a rendkívüli használat területéről nyertünk: — azonban az, hogy egy idősebb, de egészséges és még növekvésre képes —, hogy a hazai erdőgazdaság főfajánál maradjunk, mondjuk — tölgyfaállomány rendkívüli kihasználása által okozott veszteséget, bár csak fatömegben — mert hiszen az értékről nem is beszélhetünk — ilyenformán pótolhassuk, csak kivételes esetekben, t. i. csak akkor fordulhat elő, ha a rendkívüli használat gyöngye termőhelyen történt, míg ezzel szemben az erdőhöz csatolt új terület optimális termőhelyet jelent. De azt, hogy a birtokos éppen ilyen optimális termőhelyet fog majd az erdőhöz csatolni, az esetek legtöbbszörében legalább is kétségesnek kell tekintenem. És az irtásoknál, meg a többi — az új területek beerdősítése és az erdőhöz való csatolása nélküli — rendkívüli használatoknál a fatöke további csökkenésének veszedelmét még a gyorsan növvő fafajoknak egyéb képpen is problematikus alkalmazása sem tudja eltakarni.

Az előbbiekben vázolt helyzetkép és annak következményei tükrözik vissza azokat az aggodalmakat, amelyeket az irtásra és a rendkívüli felhasználatokra vonatkozó rendelkezései a törvénynek bennem keltenek. És ezeket még súlyosbítja az a körülmény, hogy sem az irtás, sem a rendkívüli használat helye nem esik a törvény szerint semmiféle térbeli korlátozás alá. Időbeli korlátozás is csak a megtakarítások idejére terjed ki a rendkívüli felhasználatoknál és csak a 306. §. szerint való irtásnál áll fenn. Ennek folytán kérhető és adható, a gazdálkodás üzemptervi rendjére való tekintet nélkül bárhol, bármelyik fordulószerkezeten rendkívüli felhasználati és aztán irtási engedély, — és ha a rendkívüli felhasználati engedély olyan volt, hogy a más művelési ághoz tartozó terület beerdősítése és az erdőhöz való csatolása miatt a megtakarítástól eltekintettek,

akkor rövid egymásutánban újbóli rendkívüli fahasználat kérelmezése és engedélyezése sem ütközik a törvény rendelkezései szerint akadályba. Így aztán a rendkívüli gazdasági szükségre és a tulajdonost fenyegető vagyoni romlásra való hivatkozás alapján az erdőbirtokosok irtásokkal és rendkívüli fahasználatokkal támadhatják meg a rentábilis erdőgazdasági termelés nélkülözhetetlen alapját képező fatöke legjelentősebb részét — és amikor aztán ennek következtében erdőségeik jövedelmezősége megcsappan, további irtásokért és rendkívüli fahasználatokért ostromolhatják majd a hatóságokat, nyügnek tekintve az üzemtervi rendelkezések betartását.

Nagy gond fordítandó tehát a végrehajtási utasításra, hogy elháríttassanak a magyar erdőgazdaságról a törvény 16., 38. és 306. §§-nak rendelkezéseiben rejlő veszedelmek. És a végrehajtási utasításban annyival is inkább bízunk, mert az erdőtörvény képviselőházi tárgyalása során Kállay Miklós, az akkori földművelésügyi miniszter kijelentette, hogy a végrehajtási utasításban a legszigorúbban fog gondoskodni arról, hogy az erdőirtások és a rendkívüli fahasználatok gyakorlásának ilyen végzetes lehetősége elkerültesse.

De egyáltalában nem tartom szerencsés gondolatnak, hogy a „rendkívüli gazdasági szükség“ megszüntetésére és „a tulajdonost fenyegető vagyoni romlás“ elhárítására maga a törvény állítja oda az erdőirtás és a rendkívüli fahasználatok lehetőségét, mint remédiumot. Mert ezeknek a bajoknak az elhárítása hitelkérdés, amelyet nem szabad az erdőgazdaságba való káros beavatkozás terére áttolni. Nem szabad azért, mert az irtásokkal és a rendkívüli fahasználatokkal az erdőgazdaságban, tehát a jószágforrásban magában okozunk gyakran helyrehozhatatlan károkat, megtámadva ekként magát az erdőbirtokos jövedelmét szolgáltató alapot.

És ezzel kapcsolatosan sajnálattal kell gondolnunk arra, hogy az új törvény az erdőbirtokhitelről szóló 1923. évi XXI. t.-c.-ket hatályon kívül helyezte. Igaz, hogy e törvény alapján nem vettek fel eddig hitelt. Ennek okai azonban nem a törvény hibás voltában, hanem a hosszúlejárátú hitelekre nézve kedvezőtlen konstellációkban rejlenek. De ez a törvény

azáltal, hogy áthidalta a gazdaságilag művelt erdő és a jelzőlogintézmény közötti szakadékot, az erdőbirtokosok segítségének igen értékes lehetőségét hordozta magában. Nem hatályon kívül helyezni kellett volna tehát az 1923. évi XXI. t.-c.-et, hanem a benne rejlő lehetőség valóraváltásán és kifejlesztésén kellett volna munkálkodni. És az ilyen irányú kezdeményezések támogatásától nem zárkozott volna el talán a kormány sem, amely az 1935. évi XXIII. t.-cikkben a gazdatartozások alapján kibocsátható mezőgazdasági kötvények elhelyezésének és szolgálatának előmozdítására lényeges intézkedéseket tett. Így értékes eszköze lehetnek volna e törvény rendelkezései nemcsak a bajbajutott erdőbirtokos megsegítésének, hanem az erdőgazdaság beruházásokkal való fejlesztésének is.

Ezzel le is zárom az erdőirtásra és a rendkívüli fahasznalatokra vonatkozó észrevételeimet és végezetül az ismertetésnek csak arra a megjegyzésre óhajtok még kitérni, amely szerint azok az aggodalmak, amelyeket az előbb felhoztam, abból a felfogásomból indulnak ki, „hogy elsősorban a magas vágásfordulójú szálerdők létesítése és nagy állókészletek felhalmozása azok az eszközök, amelyekkel az erdőgazdaság a maga különleges, de egyúttal nemzeti és közgazdasági céljait is elérheti“.

Ki kell jelentenem, hogy — véleményem szerint — a vágásfordulóra nem lehet általános érvényű szabályokat felállítani. Ezért itt is csak azt mondhatom, amit a tanári katedráról is hirdetek: hogy a vágásfordulót, az erdőgazdaságnak ezt az alapvetően fontos tényezőjét, az egyes konkrét erdőgazdaságokra befolyással bíró összes lényeges helyzetek és körülmények — tehát az erdőbirtok kiterjedése, fizikai és gazdasági földrajzi fekvése, tulajdonjogi minősége stb. — beható mérlegelése és figyelembevétele alapján lehet megállapítani. Dogmákat nem állítok fel a magas vágásfordulók mellett, de viszont hibásnak tartom azt a felfogást is, amely hadat üzen a magas vágásfordulóra alapított és így nagy fakészletekkel rendelkező gazdálkodás rendszereinek. Az én felfogásom szerint az alacsony és a magas vágásfordulók harmónikus megoszlása az, amire törekednünk kell, mert

amilyen készséggel koncedálom azt, hogy a kis- és közép-kiterjedésű erdőbirtokokon, amelyek a velük kapcsolatos mezőgazdaság és a közvetlen környék faszükségletének kielégítésére vannak hivatva, igen célszerűen rövid vágásfordulókkal is lehet gazdálkodni, éppen úgy meg vagyok győződve arról, hogy a nagyobb kiterjedésű és kiváltképpen a kötött forgalmú ilyen erdőbirtokokon viszont a nagyobb, az értékesebb fakészleteket tároló, magasabb vágásfordulókra alapított gazdálkodás rendszerei vannak helyen. Felfogásom szerint ez felel meg leginkább nemcsak a nemzetgazdaság érdekeinek, de az ilyen birtokosok — állam, városok, egyház, alapítványok, hitbizományok, nagybirtokosok stb. — jól felfogott magángazdasági érdekeinek is.

Ezzel végéhez is értem megjegyzéseimnek. Tudom, hogy tökéletes törvény nincs. Azonban a törvények hibáit és hiányait sok esetben kiküszöbölheti, minden körülmények között azonban lényegesen enyhítheti az a szellem, amelynek jegyében a végrehajtás történik. Ez a szellem pedig nem sugalhat más törekvést, mint azt, amely a magyar erdők fenntartására és a bennük űzött gazdasági tevékenység fejlesztésére irányul. És ha ezzel a vitával, amelyet most az Erdészeti Lapok hasábjain folytattunk, e törekvés hatályosulását szolgáltni tudtuk, akkor nem végeztünk felesleges munkát.

Lesenyi Ferenc

*

Készséggel és örömmel adunk helyet Lesenyi műegyetemi tanár sorainak. Annál szívesebben tettük ezt, mert hiszen két ellentétes, de sohasem ellenséges álláspont kiegyenlítéséről van szó, s úgy érzem, hogy az egészséges, az ellenvéleményt megbecsülő, tárgyilagos vita az ilyen kérdésekben csak jó eredményekre és tisztábban látásra vezethet.

Nem tagadom, hogy két kérdésben erősen ellentétes állásponton vagyunk.

Az egyik a fatöke kérdése, ami Lesenyi felfogása szerint kamat gyanánt szolgáltatja a fahasználatokat.

Nem tudom ezt az álláspontot 100%-ig osztani, mert hiszen a gyakorlati élet már akárhányszor dobott elébem

példákat, amikor a szabályosnál jóval nagyobb élőfa-készlet mellett a használatot mégis a szabályos alá kellett szorítani.

Nem tudok szabadulni attól az érzéstől, hogy szakembereink egyrésze a célt és az eszközt összecseréli a gazdaság irányításánál.

Véleményem szerint a fatőke gyűjtése, a talaj védelme és javítása mind csak eszközök, a cél pedig tulajdonképpen egy: minél több és minél értékesebb termék állandó termelését biztosítani úgy, hogy ez elsősorban a tulajdonos érdekét szolgálva, ne járjon a közre nézve sem számbavehető sérelemmel.

Nem tagdom le, hogy sohasem vettem komolyan azokat a számadatokat, amelyek a Csonkaország erdőállományában a szabályos készlettel szemben mutatkozó készlethiányokról szóltak.

Véleményem szerint szabályos készletről és készlethiányról csak ott lehet beszélni, ahol megállapított vágásforduló, rendszeres, gazdasági terv van.

Már pedig a magyar erdők egy igen jelentékeny részére ezek ma sincsenek meg, s így feleslegesnek tartom felületes becslésekre alapított számadatokkal zavarni a tisztánlátást.

Azt készséggel elismerem, hogy erdeink állapota, az élőfa-tőke mennyisége sok kívánni valót hagynak fent, de szabályos készletről, ezzel szemben mutatkozó hiányokról vagy többletről ma még, őszintén megvallom, nem tudok beszélni.

A használható, a kivehető famennyiségre pedig, véleményem szerint, sokkal nagyobb befolyása van a növedékeknek, mint a meglévő készletnek.

Azért voltam és vagyok ma is amellett, hogy nem készletfelhalmozási, hanem növedékpolitikát kell folytatnunk.

Nem tagadtam és nem tagadom le ma sem azt, hogy mindig ellenszenvvel néztem azt az irányzatot, amelyik rossznövésű, hibás eredetű sarjerdőket, valamint meg nem felelő fanemű, alig valami növekedést mutató erdőket tartott és tart fenn olyan tajalokon, ahol lelkiismeretesen fogana-

tosított fanemeserével, vagy esetleg az állománynak fanemesere nélkül való teljes átalakításával a mostaninál 3—4-szer nagyobb növedéket tudnánk elérni.

Mert az én véleményem szerint a közre és a jövőre egyaránt káros az, ha olyan talajon, amelyiken más fanemmel, vagy más állománnyal évi 5—6, vagy még ennél is több tömörköbméter növedéket tudnánk produkálni, megtúrunk olyan állományt, amelyik már ma is hibás képet mutat. mennyiségi és értéknövekedése pedig akárhányszor semmi, vagy még ennél is kevesebb.

Őszintén megvallom azt is, hogy nem tudtam helyeselni azt az irányzatot, amelyik a legnagyobb fahiány idején erőszakolt vágásforduló felemelésekkel igen sok helyütt felére apasztotta a termelhető famennyiséget és évtizedekre vetette vissza a hibás keletkezésű, egészségtelenül fejlődött, rosszul növekvő állományok kicserélését.

Éppen azért, hogy a használatokban ma mutatkozó hiányokat fedezni tudjuk, vagyunk napról-napra többen a gyorsnövésű fafajoknak éppen ilyen esetekben való alkalmazása mellett.

Ezeknek az alkalmazását csak valamennyire is megfelelő talajon azok, akiknek több mint 4 évtizedes szolgálati múlt alatt volt módunk egyes állományok fejlődését és használati értékét majdnem a telepítéstől egész a kitermelésig figyelemmel kísérni, már nem tartjuk problematikusnak.

Egyébként is az annyit hangoztatott szabályos készletekben az esetleges rendkívüli használat következtében előállott hiányok pótlására két eszköz kínálkozik.

Az egyik a megtakarítás, a másik a növedék fokozása.

A magam részéről feltétlenül az utóbbit tartom helyesebbnek.

A megtakarítás ugyanis mindig a birtokos jövedelmének aránytalanul erős csökkentését jelenti.

Aránytalanannak mondom ezt a csökkentést azért, mert a befolyó jövedelmek lényeges apadásával szemben nem tudom emellett az eljárás mellett a gazdaságra nehezedő szükségyszerű kiadásokat is ugyanolyan arányban csökkenteni.

Talán elég lesz ebből a szempontból az adókra, kegyúri és jótékony terhekre, a kezelés és őrzés költségeire stb. rámutatni, amelyek a legtöbb esetben a használatok teljes be-
szüntetése esetén sem csökkennek.

Már pedig nem tudok eltérni attól az állásponttól, hogy két megoldás közül nem az a *helyesebb*, hanem az az *igazán helyes*, amelyik a jövő érdekeit a jelen erősebb megterhelése nélkül tudja megvédeni.

Mindnyájan tisztában vagyunk ma már azzal, hogy a jó területen nőtt 25—30 éves akácos, 30—40 éves nyár- vagy égererdő, sőt akárhányszor még az ennél fiatalabb állomány is egy fillérrel sem képvisel kisebb használati értéket a 60—70 éves tölgyesnél, különösen, ha az utóbbi nem elsőrendű tölgytermő-talajon nőtt.

Tehát, ha csak átmenetileg térek is át ezeknek a fanemeknek a tenyésztésére, el tudom érni azt, hogy a hozadék számottevő csökkentése nélkül aránytalanul rövidebb időn belül rendelkezésemre áll ugyanaz a tőkeérték, amit az erdőgazdaságból kivettem.

Ha azután a törvényben korlátozott 5 vagy 10 év tartamára a vágásra érettség idején, ezt az új állományt állítom be a használatokba, az 5 éves használat végével újból helyre-
állíthatom a szabályos korfokozatot az eredetileg tenyésztett fanemben is, ha erre tényleg szükség van.

Egyébként több, mint 4 évtizednek az értékesítés terén szerzett tapasztalatai arra tanítottak, hogy a technika fejlődése következtében a különböző fanemek között mutatkozó értékkülönbségét úgyszólván napról-napra csökken. Elég lesz talán itt a bükk példájára hivatkozni.

Sőt, tovább is merek menni, mert merem állítani azt, hogy a legközelebb elmúlt évtizedek túlzott tölgykultusza igen sok helyről szorította ki a megfelelőbb és ma a közre is hasznosabb fanemeket.

A növendékpolitika, amelyik kisebb terület mellett is el tudja érni rövidebb idő alatt a kívánt eredményt, véleményem szerint a fában szegény országokban különösen indokolt.

Ami már most a rendkívüli használatok kérdését illeti,

hogy ezen a téren az álláspontjaink jelentékenyen eltérnek, azt éppen Lesenyi cikkének az a része mutatja, ahol a vágásforduló megállapítására befolyással bíró tényezőket sorolja fel.

Ezek közül a tényezők közül hiányzik az, amelyiknek, véleményem szerint, legelsőnek kellene lennie: a birtokos érdeke és gazdasági céljai.

Éppen a közeli válságos idők adták igen sok bizonyítékát annak, hogy a legkomolyabban dolgozó, legtakarékosabb birtokos is kerülhet önhibáján kívül szorult helyzetbe.

Lehet-e, szabad-e és indokolt-e ilyen esetekben megakadályozni azt, hogy nyomasztó terhétől egészben, vagy legalább részben szabadulni tudjon anélkül, hogy a tulajdonképpeni vagyon-állagot, magát az ingatlant kelljen csökkentenie?

Már az eddigi törvény és annak végrehajtása is igazolta, hogy megakadályozni nem lehet.

Az előző törvény említést sem tesz a rendkívüli használatokról és mégis mindnyájan tudjuk, mennyire gyakorlatban voltak azok.

Hogy megakadályozni nem szabad, erre mindjárt rájövünk, mihelyt abból az alapelvből indulunk ki, hogy az erdő és a fakészlet végeredményben a birtokosé.

Szabad volna-e tehát elvonni valakitől a lehetőségét annak, hogy az ingatlana egyrészén felhalmozott függő termés igénybevételével megmentse a maga és utódai részére a tulajdonképpeni vagyont, az ingatlant?

Ezért, véleményem szerint, igen helyesen járt el a törvényhozás akkor, amikor ezt a lehetőséget megnyitva, illetőleg fenntartva, ennek a mértékét korlátozta.

Nézzük végül, hogy vajjon indokolt lett volna-e a feltétlen tilalom.

Igen jól tudjuk, hogy ma, különösen oldalági öröklés esetén, maga a hagyatéki illeték olyan teher, amely az ingatlan több évi jövedelmével ér fel. Indokolt volna-e a birtokost arra kényszeríteni, hogy 3- vagy 4-szer akkora kamat fizetése ellenében vegyen igénybe halasztást vagy idegen tőkét,

mint amekkora kamatot részére a saját erdőgazdaságában fekvő tőke biztosíthat?

Vagyis végeredményben kötelezhetjük-e arra a birtokost, hogy *saját* tőkét 2—2½%-os kamatozás mellett hagyja bent az erdő egy részében akkor, amikor a halasztásért vagy kölcsönért 8—12%-os kamattal terhelné őt az államkincstár, vagy a hitelezője?

Vagy, ha az adósságot vállalni nem volna hajlandó, indokolt lenne-e arra kényszeríteni, hogy a törvény intenciójával ellentétben, az ingatlan egy részének eladásával segítse elő az erdők túlságosan nem kívánatos felaprózódását?

Úgy véljük, mind a három kérdésre nemmel kell felelnünk.

Hasonló az álláspontunk az irtás kérdésében is.

Nem egyeztethető, véleményünk szerint, a közérdekkel sem össze, hogy például valamely terület beerdősítettsége megakassza egy község vagy egyéb lakott hely fejlődését, vagy akár azt is, hogy a birtokos a saját birtokán egy jobban jövedelmező más művelési ágra térjen át, vagy valamilyen égető gazdasági szükségletét kielégítse?

Azt hiszem, ezekre a kérdésekre csak nemmel lehet felelni.

Ami pedig azt az aggodalmat illeti, hogy ennek a jobb, az értékesebb állományok esnek áldozatul, én a magam részéről ezt szívesebben látom, mintha jónövésű, sokat ígérő fiatal, vagy középkorú állományt áldoznánk fel.

Ne feledje el Lesenyi, hogy maga a törvény semminemű rendelkezést nem tartalmaz a megtakarítás tekintetében. Nem tartalmaz pedig azért, mert, amíg 100%-ig helyesnek tartom azt, hogy jelentős értéket képviselő közepes korú, vagy idősebb állomány kiirtása esetén a birtokost megtakarításra, vagy 2-szeres pótlásra kötelezzük, mert hiszen a befolyt vétel jövedelméből a hiányokat megfelelő tartalékolással fedezni, vagy a kívánt új beruházást foganatosítani tudja, addig fiatal állományok irtása esetén a várható jövedelem akárhányszor az új telepítés költségeit sem fedezi és az új telepítés valószínű értéke a használat idején a legtöbb

esethen nem sokkal fog az alatt az érték alatt maradni, amit az eredeti állománnyal el lehetett volna érní.

Az erdőbirtokhitelre nézve csak arra utalok, amit az 1923. évi XXI. t.-c.-ről az E. L. 1926. évi II. füzetében írtam s. amik máig szóról-szóra beváltak.

Ami végül Lesenyinek azt a kérdését illeti, hogy mi fogja a váltógazdaságnál a mezőgazdasági használat tartamát megszabni és biztosítani, erre csak egy szóval felelek:

Az üzemterv.

És most még egy megjegyzést.

Ha nem bízunk abban, hogy bármely megalkotandó törvényt az annak végrehajtására hivatott utókor lelkiismeretesen a közérdek lehető figyelembevételével fog végrehajtani, akkor minden törvényalkotást előre is hiábavaló munkának kell minősítenünk.

Éppen olyan jól tudom, mint Lesenyi, hogy addig, amíg a törvény végrehajtása a politikai hatalom kezében lesz, a politikai befolyásoktól ezeknek a kérdéseknek az elintézését mentesíteni nem lehet.

Ezért voltam a törvénytárgyalás idején amellet és ezért küzdöttem annak az érdekében, hogy ezeknek a kérdéseknek a végleges elbírálása politikától mentes szakbíróság hatáskörébe utaltassék.

Sajnos, hiába.

Meg kell azonban itt jegyezmem azt, hogy a jövőben való végrehajtásra vonatkozólag az aggodalmam ma sokkal kisebb, mint volt 2 évtizeddel ezelőtt.

Az erdőgazdaság érdekeinek és fontosságának megismerése, a birtokosnak a rendszeres gazdálkodáshoz fűződő jelentős érdekei ma már sokkal inkább benn vannak a köztudatban, mint néhány évtizeddel ezelőtt.

Már pedig meggyőződésem az, hogy az erdőgazdaságot minden törvényes rendelkezésnél jobban fogja megvédeni az a körülmény, ha a birtokososztály teljes tudatára ébred annak, mekkora érdekük fűződik úgy saját magának, mint leszármazóinak ahhoz, hogy erdőgazdaságát rendszeresen kezelve, állandóan jókarban tartsa.

És én meg vagyok győződve róla, hogy a törvény meg-

értő, céltudatos és becsületes végrehajtása csak megkönnyíti majd annak a célnak elérését, amelyet mind a ketten egyformán óhajtunk, de tán némileg eltérő úton kívánunk elérni.

Adja Isten, hogy úgy legyen!

Biró Zoltán

*

Anmerkungen zur Besprechung eines Aufsatzes. Von *Prof. F. Lesenyi*.

Das Ungarische Wirtschafts-Jahrbuch 1935 brachte eine Abhandlung aus der Feder Verfassers, in welcher er einige, die Rodung und ausserordentliche Holznutzung betreffenden Verfügungen des neuen Forstgesetzes einer eingehenden Kritik unterzog und diesbezüglich gewisse Bedenken aussprach, die aber in der Besprechung seiner Arbeit von *Biró* zumindest als übermässig dahingestellt wurden. Nun weist Verfasser nochmals mit Nachdruck darauf hin, dass die gesetzlich gesicherte Möglichkeit einem aufzuforstenden, sog. Tauschareal gegenüber ausserordentlichen Nutzungen teilhaftig zu werden, — deren Masse dem Hauptnutzungsanfall von 5-, in Ausnahmefällen sogar von 10 Jahren gleichkommen kann, — ernste Gefahr für die ungarischen Wälder bedeutet und leicht zur weiteren Verringerung des vorhandenen Holzkapitals führen könne.

Eine Vorbeugung wäre von den Vollzugs-Verfügungen zu erwarten, soweit diese für eine strenge Regelung, zeitlich und räumlich zweckmässige Verteilung bei der Genehmigung der Rodungen und ausserordentlichen Holznutzungen Sorge tragen sollten.

Auch betont Verfasser, dass für die Notlage vieler Forstbesitzer nicht Rodungen und ausserordentliche Holznutzungen die richtige Abhilfe seien; es wäre bei weitem erfolgreicher gewesen, wenn man den Verfügungen, des durch das neue Gesetz ausser Kraft gesetzten Ges.-Art. XXI. 1923, (über die Gewährung von langfristigen forstwirtschaftlichem Kredit) entsprechende Erfüllungsmöglichkeit gesichert hätte.

*

Biró kommt unmittelbar nochmals auf die Auseinandersetzungen *Lesenyi's* zurück.

Seiner Ansicht nach ist es verfehlt, die Nutzungen als Zinsen des Holzkapitals aufzufassen, da das Leitmotiv jeder gesunden Forstwirtschaft nicht selbstzweckliche Vorratsammlung, sondern ausschliesslich zielbewusste Zuwachspolitik sein wird, die ohne Schädigung der allgemeinen Interessen in erster Linie die materiellen Ansprüche des Besitzers nachhaltig zu erfüllen hat.

Die ausserordentlichen Nutzungen sind bei weitem das kleinere Übel, wenn ohne ihrer Hilfe die Belastung mit hochzinsiger Bankanleihe oder gar die Zerstückelung des Waldbesitzes erfolgen müsste, da der durch das Ges.-Art. XXI, 1923 zugesicherte langfristige forstwirtschaftliche Kredit — eben zufolge seiner wirtschaftlichen Unbrauchbarkeit — bekannterweise kein einzigesmal in Anspruch genommen wurde. Das neue Forstgesetz schuf feste Grundlagen zu einer zeitgemässen Weiterentwicklung und die Vollzugs-Verfügung sind eben dazu berufen, der notwendigen Elastizität des Wirtschaftslebens angepasst, in jeder Richtung das Beste zu sichern.

